

Література:

1. Аржанцева Н. В. Сложные слова со вторым компонентом – отглагольным существительным в немецком и английском языках: дис. ... канд. филол. н.: 10.02.20 / Н. В. Аржанцева; Казанский государственный университет. – Казань, 2004. – 214 с. – Режим доступа : <http://www.disserscat.com/content/>.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка (The English Word) / И. В. Арнольд. – М. : Высшая школа, 1986. – 295 с.
3. Воробйова С. С. Особливості складних і складнопохідних слів у сучасній англійській мові [Електронний ресурс] / С. С. Воробйова. – Режим доступу : <http://www.stationline.org.ua>
4. Голуб О. М. Висвітлення особливостей словоскладання в англійській та українській мовах [Електронний ресурс] / О. М. Голуб, О. М. Бондаренко // Мовознавчий вісник. – 2013. – Вип. 16-17. – С. 133–141. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2013_16-17
5. Радочинська Л. Г. Особливості словоскладання в англійській мові / Л. Г. Радочинська // *Materialy Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2014»* Volume 16. Filologiczne nauki – Przemysl. Nauka i studia, 2014. – 88 st. – С. 56–60.
6. Максимова Т. В. Основные тенденции терминологического образования в экономическом дискурсе / Т. В. Максимова // *Вестник Волгоградского университета. – Серия 2. Языкознание. – 2008. – № 2 (8).* – С. 84–92.
7. Black J. A Dictionary of Economics [Electronic source] / John Black, Nigar Hashimzade, Gareth Mules. – Oxford University Press, 2009. – Access mode : <http://www.oxfordreference.com>.
8. Cambridge Journal of Economics [Electronic source]. – Volume 41. – Issue 1, 2017. – Access mode : <https://academic.oup.com>.
9. Proceedings of the Economics and Finance Conferences [Electronic source]. – Prague: International Institute of Social and Economic Sciences, 2016. – Access mode : <http://www.iises.net>.

УДК:811.111'42'373:821.111.0'06-92:327.39(477):061.1ЄС

Л. О. Таран,

Сумський Державний Університет, м. Суми

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ

У статті фокусується увага на лексичних та стилістичних особливостях засобів вираження відношення Євро-союзу до України на основі аналізу експліцитної інформації лексичних одиниць, та імпліцитної інформації, прихованої у тексті англомовного дискурсу політичного спрямування. Особлива увага приділяється лінгвальним особливостям вираження терміну «Євроінтеграція України» через призму сучасної лінгвістики та філології.

Ключові слова: політичний англомовний дискурс, публіцистичні видання, Євроінтеграція України, експліцитна інформація, імпліцитна інформація.

ЛИНГВАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СМИ

В статье фокусируется внимание на лексических и стилистических особенностях выражения отношения Евросоюза к Украине на основе анализа эксплицитной информации лексических единиц, и имплицитной информации, скрытой в тексте англоязычного дискурса политического направления. Особенное внимание уделяется лингвальным особенностям выражения термина «Евроинтеграция Украины» через призму современной лингвистики и филологии.

Ключевые слова: политический англоязычный дискурс, публицистические издания, Евроинтеграция Украины, эксплицитная информация, имплицитная информация.

LINGUAL PECULIARITIES OF UKRAINIAN EUROINTERGRATION IN PUBLICISTIC TEXTS OF ENGLISH MEDIA

The article focuses on the lexical, grammatical and stylistic peculiarities of the European Union's attitude expression towards Ukraine. Both of these aspects are viewed through the perspective of modern linguistic approaches. The article also concerns the social, economic and political aspects of the researched subject, which makes the article quite interesting not only for the linguistic researches, but as well for those, who study political sciences. Through analyzing explicit information of lexical units and implicit information hidden in the English political discourse text the article studies the relation and attitude of European Union to Ukraine through the utterances of English discourse. Special attention is paid to the expression of the term «Ukrainian Eurointergration» in terms of modern linguistics and philology. By deeply analyzing implicit information on the basis of stylistic approach the article shows how to discover the actual idea of the text on the basis of different stylistic devices.

Key words: English political discourse, publicistic publications, Ukrainian Eurointergration, explicit information, implicit information.

Динамічний розвиток подій нашої доби, геополітичні зміни, інтенсивність міжнародних контактів спричинили посилення інтересу до проблем міжнаціонального та міжкультурного спілкування, його ефективності. Для вирішення багатьох проблем, пов'язаних з успішністю мовленнєвої комунікації, лінгвісти звертаються до дослідження мовних аспектів різних типів дискурсу. Розглядаючи дискурс як продукт розумово-мовленнєвої діяльності індивідів, вчені намагаються встановити зв'язок мови з різними сферами людської діяльності (Г. П. Грайс [3], М. Л. Макаров [6], Г. Г. Почепцов [7]), віднайти розв'язання актуальних проблем, пов'язаних із вивченням процесів та результатів предметно-пізнавальної діяльності індивідів. В цій роботі розглядається зв'язок мови з політичною сферою діяльності.

На сьогодні для українців є актуальним питанням інтеграції України в європейський економічний і політичний простір. Для нас, як лінгвістів, важливим є лінгвістичний аспект, пов'язаний з явищем Євроінтеграції України в англомовному дискурсі.

Матеріал дослідження становлять 50 англомовних публіцистичних статей, які були виділені методом суцільної вибірки онлайн-газет за 2014-2016 рік.

Мета дослідження передбачає виконання наступних завдань:

– характеризувати лінгвальні особливості імпліцитних і експліцитних інтенцій при вираженні явища Євроінтеграції України.

– сформувати ставлення ЄС до України, на основі лінгвістичного аналізу текстів англомовного політичного дискурсу.

Характерною особливістю сучасної політичної лексики є її використання не лише для повідомлення інформації, а й приховування її; вона є не тільки засобом привертання громадської уваги, а й вживається для того, щоб її відвернути або значно послабити [8, с. 313].

В лінгвістичних працях під інтенцією, як правило, розуміють комунікативний мовленнєвий намір, мету висловлювання комунікатив. «Мовленнєва інтенція чи комунікативний намір, – це намір, задум зробити щось із допомогою такого інструменту, як мова-мовлення-висловлювання [9, с. 42]».

Аналізуючи дискурсивні контексти матеріалів трьох англомовних газетних видань «*The Guardian*» «*The Telegraph*», і «*The New York Times*» та кількох релевантних публіцистичних онлайн-ресурсів, поняття Україна в ЄС виражається експліцитно, на основі буквальних значень мовних виразів з прямою конотацією, та імпліцитно, коли характеристика поняття встановлюється на основі інтерпретації висловлень і виведення відповідних смислових зв'язків.

Наприклад, у контексті «*The EU focuses its efforts on de-escalating the crisis in Ukraine. It supports an inclusive dialogue and the protection of the unity and territorial integrity of the country to ensure a stable, prosperous and democratic future for Ukraine's citizens*» (13) позитивне відношення ЄС до України виражається експліцитно. У першому реченні це ставлення передається предикатом «*focuses its efforts on de-escalating the crisis in Ukraine*», що означає, що ЄС готовий докласти зусилля на подоланні кризи в Україні. Така ж позитивна інтенція, виражена експліцитно і у наступному реченні «*it supports an inclusive dialogue of the unity and territorial integrity of the country to ensure a stable, prosperous and democratic future for Ukraine's citizens*», що означає, що ЄС стоїть на боці України з питань відстоювання своєї територіальної цілісності.

Готовність Європи допомогти Україні виражено в наступному прикладі: «*European Commission also proposed a series of economic and financial support measures as part of international efforts in support of Ukraine's economic and political reforms*» (16). В цьому випадку Європейський комітет пропонує ряд економічних та фінансових заходів як частину міжнародних спроб у підтримці Українських економічних та політичних реформ.

Експліцитно-виражене позитивне відношення Євросоюзу до України також яскраво виражене рядом епітетів з позитивною конотацією, застосованих до поняття України «*...to ensure a stable, prosperous and democratic future for Ukraine's citizens*». За допомогою епітетів *stable, prosperous, democratic*, висловлюється позитивна інтенція щодо майбутнього України.

Імпліцитний тип інформації, що маніфестований у тексті називають імплікатурою [9, с. 177]. У наступному прикладі розглянемо як лінгвально відображена імпліцитна інтенція відношення ЄС до України за допомогою стилістичного прийому метонімії «*Martin Schulz, the European parliament president, said Ukraine's problems were Europe's problems*» (15). Так як на відміну від інформації, яка міститься в повідомленні в явному вигляді, імпліцитна інформація, як правило, не усвідомлюється адресатом, вона діє в обхід аналітичних процедур обробки інформації. Отже, з цим урахуванням, можна стверджувати, що *Martin Schulz* є метонімічним образом Євросоюзу у наведеному дискурсі. Даний засіб вираження виражає пряму позитивну інтенцію Євросоюзу до України, адже проблеми України – це проблеми Європи.

Слід звернути увагу на те, що в англомовному дискурсі багато йдеться про негативне ставлення Євросоюзу до Росії. Це можна легко прослідкувати аналізуючи стилістичні прийоми вираження Росії «*A second extraordinary meeting of the European Council on 3 March 2014 condemned the clear violation of Ukrainian sovereignty and territorial integrity by acts of aggression by the Russian armed forces*» (10). В цьому прикладі явно експліцитно зображується негативна оцінка Євросоюзу вчинків Росії, вираженим через суб'єкт «*meeting of the European Council*» у предикаті «*condemned the clear violation*».

Отже, так як Україна і Росія знаходяться, метафорично висловлюючись, на різних орбітах, а відношення Євросоюзу до Росії є негативним і чітко вираженим експліцитно, з вищенаведеного прикладу, можна аналізувати відношення ЄС до України у контрасті з відношенням до Росії. Для аналізу приведемо приклад з релевантного англомовного публіцистичного джерела: «*He said the EU was embroiled in an ideological battle between two worlds – one based on democracy, human rights and the rule of law, and the other on fear, intimidation and oppression*» (16). Вхідження України до ЄС в цьому прикладі імпліцитно приховане предикатом «*Ukraine's problems were Europe's problems*», де проблеми України Євросоюз, через вище згаданий метонімічний образ зображений Мартіном Шулцом, вважає своїми проблемами. З іншого боку, імпліцитність застосовується і для вираження побоювань Євросоюзу Росії, яка метафорично зображена «світом страху заляканості і тиску». Одночасно метафора застосовується і для зображення позитивного відношення до України, яка є «світом демократії, людських прав, та законності». Під цим світом, імпліцитність застосована для вираження союзу України та Євросоюзу.

Наступний приклад є підтвердженням позитивного відношення Євросоюзу до України через негативне відношення до Росії, що зображене через імплікатуру експліцитної інформації в релевантному дискурсивному контексті «*UK Prime Minister David Cameron said that the best rebuke to Russia would be a strong and successful Ukraine*» (11). Цей яскравий приклад зображує позитивну імплікатуру ЄС до України через метонімічне зображення Євросоюзу актантом *UK Prime Minister David Cameron*, а також через експліцитну негативну інтенцію до Росії, зображеним словосполученням *best rebuke to Russia*, позитивне відношення в цьому випадку підкріплено рядом епітетів *сильна і процвітаюча* Україна.

Отже, у виведенні імпліцитного змісту важливу роль відіграють контекст і ситуація спілкування. За допомогою імпліцитної інформації у адресата з'являється можливість самостійно виводити інформацію на основі існуючих лексичних одиниць. Завдяки цьому на основі наведених прикладів ми змогли проаналізувати відношення Євросоюзу до України, та його імпліцитну інтенцію на основі розглянутих лексичних одиниць та їх конотацій. В результаті аналізу дійшли висновку, що

1) відношення ЄС до України є позитивним і чітко відображається експліцитно, за допомогою лексем з прямою конотацією. Для підсилення цього відношення у розглянутому дискурсі використовуються стилістичні засоби виразності як епітети, метафори та метонімія;

2) імпліцитна інтенція відображена за допомогою різних стилістичних засобів як метафора, метонімія і рядом епітетів, а також у контрасті з негативним відношенням ЄС до Росії.

Перспектива запропонованого дослідження полягає у можливості подальшого вивчення функцій мовних одиниць та експліцитні й імпліцитні інтенції, які вони передають у політичному дискурсі, адже воно сприяє виявленню аспектів політичного дискурсу та кращого розуміння процесів мовної комунікації. Результати аналізу запропонованої області дослідження надасть можливість розуміти міжнародні відношення на основі дослідження використаних вербалізаторів політичних текстів на лінгвістичному рівні, що надасть великий внесок у ряд релевантних до цього питання дисциплін як лінгвістичних, так і соціально-політичних.

Література:

1. Александрова О. В. Когнитивная функция языка в свете функционального подхода к его изучению // Когнитивные аспекты языковой категоризации / О. В. Александрова – Рязань, 2000. – С. 151–153.
2. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. – С. 247.
3. Грайс Г. П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике / П. Г. Грайс. – М. : Наука, 1985.
4. Карасик В. И. Языковая личность и категории языка / В. И. Карасик // Языковая личность: проблемы значения и смысла. – Волгоград, 1994. – С. 14–24.
5. Кибрик А. А. Фундаментальные направления современной лингвистики / А. А. Кибрик. – М. : Издательство МГУ, 1997. – С. 276–339.
6. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови : Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вицшак., 2003. – 462 с.
7. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – К. : Ваклер; М. % Рефлбук, 2001. – 656 с.
8. Селіванова О., Сучасна лінгвістична термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
9. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : [монографія] / А. О. Стишов. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
10. Тхір В. Б. Особливості утворення політичних евфемізмів (на прикладі ідеологічних евфемізмів) / В. Б. Тхір // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія: зб. наук. пр. – Черкаси: ЧДТУ, 2004. – Вип. 8. – С. 313–315.
11. Формановская Н. И. Соотношение интернационального и пропорционального в высказываниях / И. Ф. Формановская // Русский язык за рубежом: 1996. – №1–2–3. – С. 42–47.

Лексикографічні джерела:

12. Великий тлумачний словник сучасної української мови [авт.-уклад. В. Т. Бусел.]. – К. : Ірпінь, 2004. – 1440 с.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

- Ukraine approves historic EU deal, breaking ties with Moscow [Електронний ресурс.] – Режим доступу : <http://www.telegraph.co.uk>.
- A Dislocated and Mistranslated EU-Ukraine Summit [Електронний ресурс.] – Режим доступу : <http://www.iss.europa.eu>.
- Ukraine in Turmoil After Leader Reject Major E. U. Deal [Електронний ресурс.] – Режим доступу:
- EU would be safer with Ukraine as member, says Ukrainian president [Електронний ресурс.] – Режим доступу : <http://www.theguardian.com>.

УДК 811.161.2'243'373.611

Г. Д. Темник,

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка», м. Львів

ЗАСОБИ СЛОВОТВОРУ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті здійснено огляд зв'язків лінгводидактики та інших мовознавчих дисциплін, зокрема проаналізовано зв'язки словотвору та навчання української мови як іноземної (УМІ). Основну увагу звернено на аналіз застосування засобів словотвору у навчанні УМІ усіх рівнів на матеріалі комунікативних підручників з УМІ, які відповідають Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти. Предметом аналізу стали ті завдання та пояснення з підручників, які використовують словотвірні засоби. Результатом проведеного аналізу стало встановлення закономірностей застосування словотворчих ресурсів та переліку словотворчих засобів, способів словотворення та інших словотворчих явищ, які використовують автори підручників для навчання УМІ.

Ключові слова: навчання української мови як іноземної (УМІ), словотворчі засоби, спосіб словотворення, словотвірні засоби.

СРЕДСТВА СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В ИЗУЧЕНИИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

В статье сделан обзор связей лингводидактики и других языковедческих дисциплин, в частности проанализированы связи словообразования и обучение украинского языка как иностранного (УМИ). Проанализировано применение средств словообразования в обучении УМИ всех уровней на материале коммуникативных учебников по УМИ, соответствующих общеевропейским компетенциям владения иностранным языком. Предметом анализа стали те задачи и объяснения из учебников, которые используют словообразовательные средства. Результатом проведенного анализа стало установление закономерностей применения словообразовательных ресурсов и перечня словообразовательных средств, способов словообразования и других словообразовательных явлений, которые используют авторы учебников для обучения УМИ.

Ключевые слова: обучения украинскому языку как иностранному (УМИ), словообразовательные средства, способ словообразования, словообразовательная модель.

DERIVATION MEANS IN THE TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

This article provides an overview of linguistics and links to other linguistic disciplines, including analysis of relations derivation and teaching Ukrainian as a foreign language (UFL), which exist in current Ukrainian linguistic researches. Within the view of connections of derivation study and linguistics, the author illustrates the importance of the study of structural word synonyms, derivational nests and characteristics of individual structural word topical groups of words in the course of Ukrainian as a foreign language. The author of the article analyzes the application of derivation means in UFL on all levels, based on communication textbooks on UFL that meet the Common European Framework of Reference for Languages. The conducted analysis made it possible to establish the patterns, methods and models of use of derivation means, which the textbooks' authors of UFL used, and to outline the perspectives in the research process of derivation aspect for teaching Ukrainian as a foreign language.

Key words: Ukrainian as a foreign language (UFL), derivation means, derivation method, derivation models.

Методика навчання української мови як іноземної (УМІ) як прикладна галузь, виконуючи свої основні завдання, базована на результатах досліджень мовознавчих дисциплін. Скажімо, щоб сформувати граматичну компетенцію української мови в іноземного мовця, лінгводидактика використовує академічні дослідження граматичної системи сучасної української літературної мови, відповідно переосмислюючи їх, тобто обираючи найнеобхіднішу для побудови комунікації інформацію та способи її представлення. Схожі зв'язки можемо простежити й між іншими лінгвістичними дисциплінами та лінгводидактикою.